

Pósfay Péter beszélgetése Sülyi Péterrel, az Őri Alapítvány elnökével

(Vas megye, Őriszentpéter)

Sülyi Péter a nagyváros forgatagából került az Őrség csendjébe, és a csend meghallatta vele a hely szellemének szavát. Két évtizede végzi Őriszentpéteren az Őri Alapítvány élén azt a pótolhatatlan munkát, ami nemcsak a helyi közösségeknek ad időről időre új lendületet, hanem az Őrségbe látogatóknak is szellemi táplálékot ad. Hogyan vezetett útja a rockszövegírástól a magyar rendezvénypalettán egyedi szint képviselő Hétrétország Köztiválig? Az Őrségi jó példáról Pósfay Péter beszélgetett Sülyi Péterrel.

Pósfay Péter: *Hogyan kerültél egyáltalán az Őrségbe?*

Sülyi Péter: Az ember életútja néha nem sejtett kanyarokat vesz, egy ilyen váratlan fordulattal érkeztem meg ide, ahol most otthon vagyok. Valaha műszaki egyetemet végeztem – lehettem volna oktató, tanári diplomám volt – de dalszövegíró lettem. Érdekel a film is. Mivel a Filmművészeti Főiskolát hiába ostromoltam, beleszóppentem a televíziózásba. Három évig voltam mérnök a televízióban, ez alatt kitanultam a televíziós technikát. A '70-es években a televízió biztos státuszt jelentett – én mégis feladtam, és a műszaki oldalról átmentem külsős ügyelőnek, kávé után szaladgálni, színészeket terelni a felvételhez, és hasonló feladato-

kat elvégezni. Tettem mindezt azért, hogy a filmkészítés közelébe kerüljek. A ranglétra aljáról indulva ellestem a szakma csínját-bínját, lettem asszisztens, dramaturg, forgatókönyvíró. Közben összeverődött egy tehetséges társaság és szellemi műhely, a Fiala Művészek Stúdiója. Ezt még Fehér György indította el, aki kiváló ember volt és maradandót alkotó művész – abból a korból, amikor a televíziózás még művészetnek számított. Tőle vette át a Stúdiót Árvai Jolán, Vitray egyik tanítványa. Jolán nem csak remek riporter és filmkészítő volt, hanem ezen túlmenően szervező-zseni és nagyszívű ember. Neki köszönhető, hogy a televízió környékén tengődő emberekből egy alkotó közösség jött létre: a ki nem használt potenciálokat ő csatornáztta be a Fiala Művészek Stúdiójába.

P. P: *A Fiala Művészek Stúdiója a televízió belülről működött?*

S. P.: A televízióhoz tartozott, azon belül jött létre, Árvai Joli mégis a szervezeten kívülivé tudta tenni: végeredményben kiharcolta, hogy a Stúdió külön költségvetéssel, kvázi önálló partnerként tudott részt venni akár játékfilmes produkciókban is. Azt is elérte, hogy önállóan tudtunk megjelenni a nemzetközi fesztiválorondon. Ehhez ismerni kell a fesztiválra való nevezés folyamatát: korábban egy hi-

vatalos bizottság jelölt filmeket a fesztiválokra, és a fesztiválokról maguk is „hoztak” cserébe filmeket azokért, amiket kivittek. Nekünk sikerült önállóan nevezni. Természetesen ehhez pénz is kellett, aminek megszerzése a '90-es évek elejének képlékeny világában gyakran egyet jelentett a zavarosban halázzással. Árvai Jolán azonban a személyes varázsával és kapcsolatteremtő készségével mindezt sikeresen megoldotta. Jómagam egy írogató emberből filmkészítő lettem, és az a megtiszteltetés is ért, hogy Jókai Lóránttal együtt afféle művészeti tanácsot alkotva részt vehettünk a Stúdió profiljának alakításában. Az első önállóan jegyzett filmem a Mozgóképek Bartókról címet viselte. A felhasznált archív anyag, egy Bartókról készült némafilm, meglehetősen kalandos úton került hozzám. Ezt próbáltuk

Az Óri Alapítvány székhelye

megfejteti, és hangossá tenni Tusa Erzsébet zongoraművésszel és Lendvai Ernő zenetudóssal. A vágás tulajdonképpen egy konyhában folyt, Kokas Katalin berendezésén, amit egy japán alapítványtól kapott adományként. Jolán szinte azonnal benevezte mindenféle fesztiválokra, így a film végigtúrnézte a világot: díjat nyert Locarno-ban, Sydney-ben és Melbourne-ben is. Pár évig úgy nézett ki, hogy nemzetközi filmes karrier előtt állok: kaptam felkéréseket Párizsból, a Kurtág és Eötvös Péter portrék elkészítésére, a franciákkal koprodukciós tárgyalásokat is folytattunk. Közben elkészült a Fiala Művészek stúdiójában az „Itt a földön is” című játékfilmem... úgy tűnt, sínen vagyok.

Feleségemmel és a gyerekeinkkel egyszer véletlenül elvetődöttünk az Órségbe. Amikor '93 tavaszán Svájcba indultunk, kis kitérővel akkor is útba ejtettük – épp csak hogy lássuk. Nem sokkal később meghalt a feleségem. Én akkor valósággal kizuhantam az addigi világomból.

P. P.: *Idemenekültél?*

S. P.: Ideális menedékhelynek tűnt: tulajdonképpen minden praktikus szándék nélkül egy üres állapotba érkeztem. Aztán nem is tudom, mi történt, valószínűleg ez lehet az Órség géniusza, de egyszer csak nem helyként, hanem személyként állt előttem az Órség, és meghallottam

a hangját, az igényeit, szükségleteit... Nagyon sokáig ez az ösztönös hívás vitt engem. Minden megfontolás nélkül kezdtem olyan tevékenységekbe, ami másokat is érint, így nevezhetők akár közösségi megmozdulásoknak is. Igaz, kezdő voltam, de az „előző életemből” hasznos tapasztalatokat mentettem át az újba. A filmes stábmunka ismerete például sokat segített: a rendező az, aki mindent kézben tart, abszolút döntéshozatali pozícióban van, de semmire nem megy a stábjá nélkül. A stábban olyan emberek kapnak helyet, akik valamilyen speciális tudással rendelkeznek, ideális esetben a saját területükön ők a legjobbak. Szokás mondani, hogy csak zsenikkel érdemes dolgozni.

P. P.: *Feltéve, ha hajlandóak veled dolgozni...*

S. P.: Ez egy megoldandó feladat. Az ilyen szabadcsapat jellegű konstrukciókon, mint egy jól működő stáb, nagyon sokat kell dolgozni: ez több mint munkakapcsolat, nagyon erős a személyes viszonyok szerepe, és persze ott az élményfaktor is, hiszen a közös munka – jó esetben – örömet ad. A filmkészítés összefoglalva olyan kapcsolatrendszer, amiben az élmény ugyanúgy benne foglaltatik, mint a nagyon pontos, precíz teljesítmény. Én ezt a stílust próbáltam érvényesíteni később is az általam vitt ügyekben, ezért elmondható, hogy a szó

klasszikus értelmében nem vagyok „jó vezető”. Képtelen lennék gazdasági társaságot sikerre vinni, mert rendszeresen beletörök a bicskám az olyan kihívásokba, mint fegyelmet tartani, kirúgni, megkövetelni, bevételre vagy profitra törekedni. Mégsem lehet mindezekről elzárkózni. A tisztán belátáson alapuló, önkéntes együttműködés sajnos csak álom marad, annak ellenére, hogy különböző időszakokban más-más csoportokkal próbálkoztunk vele.

P. P.: *Milyen csoportokat sikerült verbuválni?*

S. P.: Itt van mindjárt az Órségi Kalendárium folyóirat, az első sikeres csapatmunka: a háttérét részben helyben élők, részben beköltözők alkotta kis csoport adta. Köztük Tóth Pista, aki Kercaszomoron már dolgozott egy Kercaszomori Kalendáriumon. Miután találkoztunk, belevágtunk az Órségi Kalendárium szerkesztésébe: ehhez csapódtak hozzá az említett beköltözők, illetve a helyben talált barátok. Érdekes időszak ez: a 90-es évek elején tömegével települnek be nagyvárosi emberek különböző indíttatással. Nem feltétlenül gazdasági tényezők hatására, valami más mozgatta őket.

P. P.: *Akkoriban mintha általános jelenség lett volna a városokból vidékre költözés. Inkább a kitelepülők társadalmi összetétele lehet érdekes: talán tévedek, de egy művészvilág erőteljes megjelenését érzékelem itt.*

S. P.: A művészvilág a következő hullámmal jött az Órségbe. Meglehet, hogy máshol nem ilyen volt a rohamcsapat, de akik ide tódultak, azok inkább valamiféle ezoterikus indíttatásból érkeztek. A 90-es évek elején volt valami a levegőben, ami felszínre hozott egyfajta ezoterikus világlátást, aminek kialakult az Órségben egy gócpontja – az ilyen tömörülések már vonzerővel bírnak, így, ha valaki megkapta ezt a „hangyát” a városban, annak értelemszerűen errefelé kellett tendálnia. Ez a folyamat később már jócskán veszített az intenzitásából, az első roham résztvevői lassacskán kikoptak vagy átalakultak. Jomagam még azok közé a mohikánok közé tartozom, akik megmaradtak.

P. P.: *A beköltözést visszaköltözés követte?*

S. P.: Pontosan. A könnyen mozgó, picit súlytalan emberek számára egy-két év alatt világossá vált, hogy semmi nem úgy van, ahogy elképzelték, és egyáltalán nem lehet itt sem könnyen megélni, ezért gyorsan visszahurcolkodtak. Persze mások is mentek, csak később: a SzerekesztŐrség kollektívája öt-hat évet lehúzott együtt, mielőtt szétváltak útjaik. Lényegében több hullám jött, és csendesedett el. Pillanatnyilag ismét egy népesedési időszakot élünk: ezúttal nem az ezotéria vagy a művészetek dominálnak, hanem egy olyan tehetősebb réteg találja meg az Őrséget, amelyik egyrészt megteheti, hogy függetleníti magát a városi pénzkereseti forrásoktól, másrészt pedzegeti azt, hogy az egészséges környezet többet ér, mint a városi csetepaté. Ők az utóbbi öt évben jelentek meg – de ritkán találkozunk velük. A mostani beköltözés teljesen más típusú, mint a 90-es évek elején. Egyrészt az első beköltözési hullám spontaneitása megismételhetetlen, másrészt a nyitottság és rugalmasság manapság nem annyira jellemző.

Akkoriban az a tíz ember, aki az újságot és a kalendáriumot készítette, éjszakákat tudott végigbeszélgetni: sok minden alakult körülöttünk, hihetetlenül aktív időszak volt. A kalendáriumot pár év után azért hagytuk abba,

mert az egykori frissen beköltözőknek addigra lett szép házuk-portájuk, ahonnan már kényelmetlen kimozdulni. Nekem jó évtizedig nem volt saját házam, pontosabban nem is akartam: meg voltam róla győződve, hogy ha a saját életterem gondjaival foglalkozom, akkor az annyira kitölti majd az életemet, hogy nem fogok másra figyelni. Idővel mégis szükségem lett állandó helyre, mert az se ment, hogy Budapestről utazgattam ide és vissza.

P. P.: *Miért volt szükség az ingázásra?*

S. P.: Budapesten jártak a gyermekeim Waldorf iskolába, még hátra volt 5-8 év az iskolai idejükből. Az ingázás furcsa életmód: lényegében sehol nem vagy otthon. A szervezést viszont nem lehetett távolról végezni, szükség volt egy helyi bázisra, ami nem feltétlenül lakóhely, mégis van bizonyos infrastruktúrája. A 90-es években például egyetlen telefonfülke volt Őriszentpéter központjában, egy bedobalós készülék. Egy-két évig még vitt a lelkesedés minket, de ahogy sokasodtak a tennivalók, egyre nyilvánvalóbbá vált: kell egy bázis, ahol legalább telefon van: 1993-ban így jött létre az Őri Alapítvány, mely az álmodozásaimat hivatalos szintre emelte. A Virágzás Napjai művészeti fesztivál volt a legelső kezdeményezésünk, amit az Őri Alapítvány alapító okirata is említ, mint alap célkitűzést.

P. P.: *Tudtad, mibe vágsz bele az alapítvánnyal?*

S. P.: Egyáltalán nem voltam járatos a civil világ ügyeiben, csak azt tudtam, hogy nagyon komolyak a szándékaim. Virágzásnak kell itt következnie – gondoltam – ezért szerveztük a Virágzás Napjait. Minden népnevelő vagy népművelő szándék nélkül mondom, hogy kifejezetten ünnepnek szántuk. A jelenlévők valóban így is éltek meg a kezdetektől fogva. Kiderült, hogy ez hiányzik az életünkből: az ünnepet valamiért elvesztettük, és vissza kellett szerezni. Hamvas Béla leírja az archaikus társadalmak szerkezeténél, hogy fontos szerepet tölthettek be az ünnep őrei, akiknek az volt a dolguk, hogy megteremtsék a lelki egészséghez szükséges Ünnepet. Akkor még tudták, hogy az itt megmutatkozó életeréből táplálkozik az ember az év

többi napjain. Ez az idea a gyakorlatban is megvalósult.

A harmadik évtől kezdve már tudatosan dolgoztunk az alapítvány ügyeivel. Irodára, szervezésre, állandó munkatársra volt szükség. Nagyon nagy váltás volt '97-ben a Teleház, amibe szintén tapasztalatok nélkül vágtunk bele. Láttam az újságban egy felhívást valami teleházas pályázatról, föl hívtam a benne feltüntetett számot: Gáspár Mátyás vette föl a telefont, és elmondta, hogy tulajdonképpen mi fán terem a teleház. Gáspár Matyiról tudvalévő, hogy a magyarországi teleház mozgalom „atyja”. Később, mikor megalakult a Magyar Teleház Szövetség, egy ideig magam is „főtitkárkodtam” benne.

P. P.: *Hogyan indult el a teleház?*

S. P.: Nyugat-Magyarországon az első teleház Bezenyén nyílt és nem sokkal utána nálunk, Őriszentpéteren. Akkoriban zajlott a privatizálás, a TSZ major pedig itt feküdt romokban, kihasználatlanul. Azt gondoltam, ez lesz az a hely, ahol megvethetjük a lábunkat. Meg akartuk venni a TSZ-től az épületet: két és fél millió forintba került, amiből ötszázezer volt az ÁFA. Az Alapítvány egy ÁFA körön kívüli nonprofit szervezet, ami nem igényelhet vissza ÁFÁ-t, tehát úgy tűnt, mindjárt egy félmillió forintot veszítünk ezen a vásáron. Sajnáltam volna ennyi pénzt kidobni az ablakon, ezért a baráti társasággal alapítottunk egy céget. Így jött létre a Kulturist Kft., és ez a cég vette meg végül is az épületet. A konstrukció lényege tehát az volt, hogy adott egy gazdasági társaság, tulajdonában ezzel az ingatlannal, és adott az alapítvány, amely programokkal tölti meg.

P. P.: *Ez a konstrukció a mai napig így van?*

S. P.: Igen. Amiből azért akadtak gondok, mert a gazdasági társaságnak gazdasági alapon kéne működnie, és sok esetben választási helyzet elé állít vagy konfliktushoz vezet, hogy egyik oldalról profitra kellene törekedni, a másik oldalon pedig a nonprofit működést kéne fönntartani. Előbbi érdek, utóbbi szolgálat, a kettő nehezen illeszthető össze, és mindenképpen egy kényes, kiszámíthatatlan

A Teleház bejárata

egyensúlyt feltételez. Eddig voltak jó és rossz időszakok ebben a szimbiózisban egyaránt.

P. P.: *Baráti körben dolgozni úgy, hogy közben az ember a szívügyeivel foglalkozhat – jutalomjátéknak tűnik.*

S. P.: 15 éven keresztül képtelenség ugyanazt az örömet megélni még egy álmunkahelyen is. Mostanra már lehet tudni, kik azok a kollégák, akik éhbérért is kitartanak, de fenn tartani egy szervezetet nagyon nagy felelősséget jelent. Az alapprobléma az, hogy munka gyakran csak szezonálisan van – például egy pályázat kapcsán – de a munkatársakat szeretnénk állandóan foglalkoztatni. A legtöbb munka elvégzéséhez speciális tudást kell elsajátítani, olyasmint például, ami a civil szervezetekkel vagy az itteni viszonyokkal kapcsolatos. Nem mondhatom azt egy munkatársnak, hogy most három hónapra van munka, de utána fogalmam sincs, mikor lesz újra. Teljesen érthető, ha ilyen körülmények között inkább egy másik állás után néz az illető.

P. P.: *Nem lehet azt mondani, hogy a következő évre is lesz három hónap munka, visszavárunk?*

S. P.: Ez édeskevés egy stabil életvitel kialakításához, tehát óriási csapda volna egy ilyen helyzet. Közben folyamatosan új és új tudásanyagot sajátítottak el, majd helyeztek használaton kívülre a munkatársak. Tisztára energiapocsékolás, hogy újból és újból be-

letanulnak emberek a folyamatokba, és mire valami haszna lenne a dolognak, már el is engedhetjük őket. Per pillanat egyetlen kolléganőm számít biztos pontnak, ő a pénzügyi és egyéb adminisztratív dolgok szakértőjévé vált az idők során. Egy projektmenedzser kollégával is számolhatunk még egy jó ideig, ő térségmenedzser volt, de a kistérségi társulások megszűntekor váltania kellett. Három TÁMOP programunk fut most párhuzamosan: egy az őrsgói családokkal foglalkozik, a másodikban tanórán kívüli művészeti képzést nyújtunk iskolásoknak, a harmadik felnőttképzést valósít meg az őrszentpéteri Nyitott Tanulási Központban. Eredetileg norvég projekt támogatással jöttek létre ilyen tanulási központok az ország 9 pontján – köztük nálunk is. Most, a NYITOK program keretében ötvenre bővül a számuk, szerte az országban. A program gazdája a Szövetség az Életben át Tartó Tanulásért Egyesület, amelynek vezetőségi tagja vagyok. Ez most a reménytelen felújítás időszaka – ilyesmit már megéltem korábban a teleházakkal kapcsolatban, a sorsdöntő kérdés a hosszú távú fenntarthatóság lesz. Volt olyan időszak, amikor kilencen dolgoztunk az alapítványnál, jelenleg pedig hárman vannak státuszban, ez is mutatja, mennyire változóak a körülmények.

P. P.: *Milyen térségi partnerségi kapcsolatokat sikerült kialakítani?*

S. P.: Térségi újság kiadásához elengedhetetlen az ilyen együttmű-

ködés. Az Őrségi Kalendárium után jött az Őrvidéki Civil Tükör, majd a Szentpéteri Krónika és a Hétrétújság – ezek rövidebb-hosszabb ideig működtek. Főleg akkor, amikor a Nemzeti Civil Alapprogramnak voltak ilyen jellegű szakmai pályázatai. Az Őrség húsz-egynéhány településén terítettük a havonta megjelenő periodikákat, melyekre ténylegesen igény mutatkozott. A támogatás a nyomdaköltségekre volt elég, a szerkesztési és újságírói munkákat önkéntes alapon végezték, akik erre tehetséget és indíttatást éreztek magukban. A közösségi újságkiadás fontos hozadéka, hogy képes volt újfajta tudást generálni az együttműködők számára: például Kemencei Ica az újság kedvéért vett először fényképezőgépet a kezébe – most már kiállításai vannak. A kapott anyagokat viszont professzionálisan kellett tárolni, ezért az első pillanattól kezdve grafikus tördelte és szerkesztette minden kiadványunkat. De az esztétikumra való törekvés más jellegű tevékenységeinkre is jellemző.

P. P.: *Ezt én is tanúsíthatom: az Őrszentpéteren készült plakátok, hirdető anyagok, kiadványok, újságok, katalógusok bárhol megállnák a helyüket a kiadványpiacon.*

S. P.: Örömmel hallom. Fontosnak tartjuk az arculatot, hiszen ezzel kommunikáljuk magunkat. Az arculatot meghatározó ízlést azonban a legnehezebb körülírni.

P. P.: *Ha jól érzékelem, a közösségi projekteiteknek eredményeként új kompetenciákat, speciális tudást szereznek a résztvevők, és ugyan szólnak erezted őket, miután a támogatás kifut mögüliük, de mégis a zsebükből marad egy máshol is hasznosítható tudás. Számomra ez nagyon pozitív, mert azt mutatja, hogy történik valami: emberek bejönnek, okosodnak, pallérozódnak, jól érzik magukat, és feltöltődve távoznak. A teleház és az alapítvány pedig várja az új, kíváncsi és tetterre kész bejövőket, akik valamit majd megint megtanulnak és elvisznek innen. Lehet, hogy átjáró házként működtek?*

S. P.: Hát, ha csak az inputot meg az outputot nézzük, és elsiklunk afelett, hogy mi van a fekete dobozban, akkor

Teleház-belső Sülyi Péterrel és Szabó Perpetuával

Teleház-belső

mindenképpen. Én azért nem nevezném ideális helyzetnek, hogy elhagynak minket az embereink, főleg, hogy a távozásuk nekik is egyfajta kényszer. Sajnos volt már rá eset, nem is egy, hogy a megszerzett tudás veszendőbe ment, mert máshol nem tudta hasznosítani a kolléga. Volt ilyen buktatója az újságok kiadásának, de hasonlóan jártunk egy másik nagyszerű kezdeménnyel is. Hét éven keresztül csináltuk a közösségi rádiót, a Triangulum Rádiót. A stáb-szemlélet érvényesülése egy rádiónál elengedhetetlen: akkor működik, ha mindenki a maga helyén a legjobbat nyújtja, és a stábtagnak együttműködése révén épül fel sokféle elemből a rádióadás egésze. A Triangulum Rádió egy kivételesen jó csapat volt: mezei érdeklődőkként kezdték a közreműködők, és végül heti 20 órában ment a közösségi rádióadás éveken keresztül. Egy kistelepülés életében a közösségi rádió hihetetlenül hasznos – azt a szerepet, amit a havonta egyszer megjelenő húszoldalas újsággal csak keservesen tudtunk betölteni, a rádió elevenebb, közvetlenebb módon, és mindenekelőtt naprakészen képviselte. Utólagos észrevételként két nehézséget tudnék vele kapcsolatban említeni: az egyik az a szabály, amellyel maximum egy kilométeres vételkörzetben határozta meg a kisközösségi rádió hatókörét a hajdani ORTT. Ez teljesen életszerűtlen, mechanikus feltétel volt. Egészen mást jelent az egy kilométer Budapesten, a Múzeum körúton, ahol például az ELTE egyetemi rádióját lehetett fogni, és mást Óriszentpéteren,

ahol két szer között több kilométer a távolság. A másik korlátozó feltétel a sugárzási teljesítmény, amit a hatóság állapít meg és engedélyez. Ezerszeres különbségek is adódtak itt rádió és rádió között. A Triangulum Rádió végül is normális teljesítménnyel sugározhatott. Az igazi korlátot nekünk a domborzat adta: a falu egyik felében nem hallották azt, amit a völgyből sugároztunk, viszont a szintén völgyben fekvő Szalafón igen. Itt az Őrségben nem jutott el annyi hallgatóhoz a rádióadás, hogy az egyébként engedélyezett 3 perc reklámból bevételre tehesünk szert. Épp ezért rádiózni addig lehetett, amíg a közösségi rádióknak kiírt rezsi- és műszaki pályázatok ezt lehetővé tették, vagyis 2005-től egészen 2012-ig. Az utóbbi két évben annyira megváltozott a pályázati rendszer, hogy már nem tudtunk megfelelni a szempontjainak. A szigorítások egy része amúgy szerintem nonszensz: egy önkéntesekből álló falusi kisközösségi rádiók sorra bedobták a törölközőt – bár a Szabad Rádiók Magyarországi Szervezete egy ideig összefogta ezt a területet, mára ez a szervezet is széthullott. Lehet, hogy a vidéki kisközösségi rádiózás véletlenül került bele a szabályozásnak abba az uszályába, ami nem ellene lett kitalálva, de ő lett az áldozata. Sajnos ténykérdés, hogy ezt a fajta közösségi rádiózást a mai médiaszabályozás kivégezte.

P. P.: Volt valami visszajelzések a hallgatottságotokról?

S. P.: Kétféle visszajelzés volt, a közvetlen, amikor mondjuk a boltban valaki említette, hogy „ja, hallottam tegnap, hogy mi volt a rádióban”, és egy tudományosabb: egyszer a szombathelyi Berzsényi-rádiósok csináltak egy kérdőíves felmérést. Ránk nézve igen hízogó eredménnyel zárult a kutatás, a rádióknak az itteni hallgatóság körében hallgatottabbnak bizonyult a Kossuth Rádiónál. A helyi híreket szolgáltató közösségi rádió a helyi embernek az elsődleges hírforrása, hiszen róla, hozzá szól közvetlenül. Nyilván az országos híreket máshonnan szerzi be, de ezt a fajta információanyagot senki nem szolgáltatja, ez egy hatalmas vákuum, és ennek következményei vannak, nincs meg egy működő, hírközlő kommunikációs platform, ami köré közösségi aktivitások szerveződnek.

P. P.: A helyi újság és a helyi rádió után beszéljünk az első impulzusról, az ünnepről. A Virágzás Napjai, a Hétrétország Fesztivál, majd Köztivál. Hogyan lett köztivál a fesztivál?

SP: Már a rendezvény nevében szeretnénk jelezni, hogy itt valami másról van szó. Elkerülendő a „fesztiválás” veszélyeket, amik általában az eredetileg ünnepnek szánt eseményt elcsépeletté – bulivá és/vagy protokollrendezvényé – teszik. Egyébként a Hétrétországban is van protokoll szál, a hivatalos városi meghívottak miatt, de alapvetően a politikától is mindig minden tekintetben távol tartottam mind a Hétrétországot, mind az Alapítványt, mert ezek mulandó dolgok. Lehet, hogy vannak előnyei a jó politikai kapcsolatoknak, de egy idő után rátelepszik a programokra a politika, és elfedi azt az éltető impulzust, ami pont a lényege lenne a dolognak. Az ünnepre való rátalálás 20 évvel ezelőtt egy ösztönös megmozdulás volt, és később, felismerve jelentőségét, megpróbáltuk megőrizni a tisztaságát és az eredeti céljait. Mire gondolok pontosan? Egy rendezvény fejlődésének íve van: amint kinövi magát, üzleti aspektusai lesznek, számít, hogy hányan vesznek rajta részt és milyen turisztikai vonzerővel bír – pláne, ha a fenntartása bizonytalan,

és évről évre bizonyítani kell a látogatottságát a pályázatokon.

P. P.: *Csapdahelyzet.*

S. P.: A köztivál megfogalmazással pont a személyességét és a közösségi voltát próbáltam aláhúzni. A kultúrában éppúgy létezik a túlkínálat fogalma, mint a nagyáruházakban: ilyenkor egy termék nem személy szerint a látogatóra van szabva, helyette egy dömpinggel találkozik a fogyasztó. Ha pedig mi nem sima fesztivált, hanem Ünnepet akarunk szervezni, akkor minden egyes látogató személyes vendégünk kell, hogy legyen. Azt, és annyit kínálunk neki, ami számára befogadható, és nem zúdítunk a nyakába fölfoghatatlan mennyiségű programot, amivel nem tud mit kezdeni. Egyrészt drága, másrészt fölösleges. Ebben is lehet mértéket tartani, és a személyesség körén belül maradni. Szoktam mondani, hogy Hétrétországban a közönségnek arca van. A Hétrétországhoz rengeteg élmény, együttlét, jóérzés kapcsolódik – a pünkösdi Virágzás Napjai annyiban különbözik a Hétrétországtól, hogy tipikusan művészeti fesztivál, ami a művészeti élményre és közegre van kihegyezve. Hétrétország műfaja közösségi együttlét, a családokkal a fókuszban. Programjában az egyik legvonzóbb közösségi élményt a Nyitott Porták kínálják, ami teljesen egyedi kezdeményezés.

P. P.: *Gondolom, bizonyos portáknak már visszatérő vendégei vannak.*

S. P.: Az elején még kérdéses volt, hogy fog ez az egész működni: idegen emberek bemennek a másikhoz, és ott nem produkciót kapnak, hanem maga az élet alakítja a találkozást. Ez a legnagyobb értéke, de 10 év után ez a forma is kezdett bomladoxni. Olyannyira sikeres lett a portálátogatás, hogy annak a fesztivál látta kárát: néhány éve azt lehetett tapasztalni, hogy függetlenül a fesztivál más programjaitól és az esti koncertektől, elkezdtek külön életet élni a nyitott porták. A közönség fütyült ránk, ment össze-vissza a portákon, néha azt sem tudva, hogy itt közben fesztivál zajlik.

P. P.: *Jól érezték magukat...*

S. P.: Muszáj volt valami keretet adni a spontaneitásnak, mert nem

mindegy, hogy a közönség milyen áron érzi magát jól. Ha a vendégek akkor esnek be a portákra, amikor akarnak, nagyon leterhelik a helyieket. Három évvel ezelőtt vezettük be a portajáró készletet: ez egy kiadvány, amihez karszalag jár. Ennek birtokában, a megadott vizit-órákban lehet portát látogatni. Mindezt tíz év után kellett bevezetni az őrsei, egymástól távol álló szereken, 50-60 portával, melyeknek ugyanennyi fajta házigazdája van... hát nem volt egyszerű, pláne nem ment egyik pillanatról a másikra. A rendteremtés nyilván csorbát ejt a kezdeményezés hamvasságán, de nem szeretnénk kockáztatni, hogy a káosz martalékává váljon az eddigi közös munkánk.

Hétrétország vagy a Virágzás kulturális programkínálata nemzetközi mércével mérve is magas színvonalú. Ezt igazolják a hivatalos minősítések, vagy maguk a vendégek. Amiben gyengék vagyunk, az a marketing: tizenkét év után még nyugodtan kószálnak itt turisták úgy, hogy fogalmuk sincs a programokról. Elsősorban pénzkérdés, másodsorban szakmai hozzáértés és létszám kérdése lenne, hogy ezt a problémát megoldjuk, de mindez erősen forrás-függő... Persze ott van a Facebook is, bár egy bizonyos szint felett az sincs ingyen. További kérdés, hogy a Nyitott Porták kezdeményezést, ami óriási találmány, hogy lehetne úgy kezelni, hogy megmaradjon az eredeti indíttatása és élményszerűsége. Nem szeretnénk megmerevíteni a túlszabályozással, úgy elveszne a lényeg. Ennyit Hétrétországról.

P. P.: *Akkor beszéljünk most a Virágzásról.*

S. P.: A Virágzásról említettem, hogy tipikus művészeti fesztivál, ami mindig Pünkösdkor van. Az időpontválasztással a célja, hogy négy napra kiemelje a hétköznapiakból azt, aki ezt igényli, és aki idejön, az hazavihessen

valamit magával, amiből táplálkozni tud az év többi részében. A Virágzás még mindig ugyanúgy működik, mint az indulásakor. Ennek ára, hogy nem tud tömegrendezvény lenni, még annyira sem, mint a Hétrétország, tehát a finanszírozása még nagyobb gond. Összességében messze van az önfenntartástól, mégis nagyon fontos hozadékkal bír: egy olyan nehezen megfogható dologgal, hogy a látogatót felvertezi egyfajta lelki tartalékkal. Ez olyan adomány, ami szerintem a jövőben egyre inkább felértékelődik.

Összegzés

Őriszentpéter – Őri Alapítvány / SÜLYI PÉTER

Az Őri Alapítvány és vezetője 20 éves őrsei működése alatt elsősorban az igényes művészeti alkalmak szervezésében, szervezetépítésben, civil intézmények kialakításában és működtetésében szerzett tapasztalatokat. Az évtizedekig zárt társadalmi, és éppen ezért megóvott természeti környezetben jó példát mutattak arra, hogyan lehet megtalálni – többféle kommunikációs móddal való kísérletezés után – a helybeliekkel való együttműködő kapcsolatot, a helyi értékek bemutatását, és a „magas kultúra” elemeinek felmutatását.

Tapasztalatszerzésre ajánlom

– a helyi civil szervezetek alapítását és működtetését (egyesület, alapítvány, szerkesztőség, forgató stáb, teleház...)

– a pályázati támogatásból működő projektek tervezését és menedzselését – kiemelten

– a helyi fesztiválok tervezését, lebonyolítását – ezen belül a helyiek aktív részvételével szervezett „nyitott porták” bemutató/vendéglátó rendezését (lásd „Hétrétország – a nyitott porták köztiválja”)

– a helyi újság, helyi kisközösségi rádió kiadását/alapítását, működtetését

PÓSFAY PÉTER népművelő-könyvtáros, majd magyar tanári diplomát, később közösségfejlesztő oktató, kutató szakképzettséget szerzett. 24 évig különböző intézményekben és a közigazgatásban dolgozott Szombathelyen a közművelődés területén. 1999-2001 között a millenniumi kormánybiztos regionális képviselője Nyugat-Dunántúlon. 1993-tól humán központú településfejlesztéssel, közösségfejlesztéssel foglalkozik a Közösségszolgálat Bt ügyvezetőjeként. 2007-es nyugdíjba vonulása óta is végez oktatói, tanácsadói munkát elsősorban önkormányzatok és civil szervezetek körében.